

Případ Brabec

Pokus o oživení „spolupracovníka Sovětů“

PAVEL ŽÁČEK

Na obálce jednoho ze svazků bývalé komunistické rozvědky je rukou psaná poznámka archiváře bývalé I. správy ministerstva vnitra: „P. S. Vyhodnocení si půjčil s. poradce. Vrátil ho 3. 7. 1968“ a nečitelný podpis. Neobvyklá poznámka na neobvyklém místě. Svazek odhaluje využití satelitní státněbezpečnostní služby sovětskou centrálou při vyhledání, kompromitaci a znovuzískání předválečného spolupracovníka Stalinových mocenských složek.

Správa zahraničněpolitické rozvědky – krycím názvem I. správa ministerstva vnitra – v polovině padesátých let minulého století pod sovětským vlivem zaměřila veškeré úsilí na boj s *úhlavními nepřáteli míru, demokracie (sic!) a socialismu* ve Spojených státech amerických a dalších zemích demokratického Západu.¹ V pražské centrále i na rezidenturách byla provedena různá opatření vedená snahou o aktivizaci tzv. agenturně operativní činnosti v USA, jinými slovy nastal shon po zdrojích informací pocházejících z tábora amerických kapitalistů.² Jedním z pokusů amerického odboru I. správy MV, jak získat informátora přímo ve Spojených státech, byl zjevně i případ Brabec.

Dne 10. října 1956 zpracoval npor. Václav Marenčák, krycím jménem Morávek, referent 1. oddělení I. odboru správy zahraničněpolitické roz-

vědky, záznam o postupu v *případu BRABEC*. Podle něj již v březnu 1956 poradce při I. správě ministerstva vnitra Pastuchov upozornil, že se jedná o bývalého *spolupracovníka sovětů* (sic), který spolupracoval na počátku II. světové války se sovětskými bezpečnostními orgány a *nyní je bez kontaktu v USA*. I. správě KGB nebylo známo, zda agent někdy v minulosti svou spolupráci *shodil* (prozradil). Sovětský poradce proto vyzval vedení československé rozvědky, aby o Brabcovi soustředilo veškeré poznatky.

Slovy Státní bezpečnosti: *Bylo provedeno otypování a vytěžení otce a staženy všechny dostupné poznatky na osobu Brabce v USA*. Poradce Pastuchov nechal získané informace přeložit do ruštiny a zaslal je centrále rozvědky v Moskvě k ověření, případně doplnění. Cílem požadavku bylo získat sovětský souhlas s tím, aby-

chom mohli Brabce v USA kontaktovat a využívat pro nás.

Ještě v říjnu 1956 npor. Marenčák konstatoval, že vyjádření z Moskvy nedošlo. Zástupci I. odboru projednali situaci s novým poradcem Kirzanovem, který přislíbil, že *bude urgovat rozhodnutí*.³

K záznamu bylo přiloženo memorandum, ve kterém 1. oddělení amerického odboru soustředilo veškeré zjištěné informace o Josefu Brabcovi (nar. 1879) z Prahy a o jeho dvou synech. Ve dvanácti letech měl opustit Rakousko-Uhersko a odjel do carského Ruska ke strýci, který v Moskvě provozoval nožířský závod. *Po Říjnové revoluci strýci závod znárodnili, ale za nějaký čas se Brabec osamostatnil a začal pracovat samostatně*. V roce 1936 se spolu s mladším synem Jiřím (nar. 1911) vrátil zpět do Československa.⁴ *Za ušetřené peníze si koupil v Pra-*

1 ŽÁČEK, Pavel: *Menší sestra I. Vznik a vývoj První správy ministerstva vnitra 1953–1959. Edice dokumentů. Prameny a studie k dějinám československého exilu 1948–1989*. Svazek 7. Brno 2004, s. 137.

2 ŽÁČEK, Pavel: *Vzestupy a pády Bohumíra Molnára. Kariéra generála Státní bezpečnosti*. In: ČELOVSKÝ, Bořivoj (ed.): *Oči a uši strany. Sedm pohledů do života StB*. Šenov u Ostravy 2005, s. 102.

3 *Archiv bezpečnostních složek* (dále ABS), fond I. S-SNB, reg. č. 20422. Záznam o postupu v případě BRABEC, 10. 10. 1956.

4 Údajně byl ze SSSR vypovězen kvůli trestným činům. Tamtéž. Eduard Brabec – poznatky (Poznatky o Kolářovi).

ze činžovní dům. Měl však na něm velkou hypotéku, kterou z velké části umořil. Po roce 1952 byl nucen platit velkou činžovní daň, čímž mu hypotéka stále narůstala a opakovaně hrozilo nebezpečí dražby. Brabec projevuje nespokojenost s takovým postupem vlády, jak se vyslovil, protože si dům koupil za poctivě vydělané peníze a nyní prý o něj přijde. Podle zjištění Státní bezpečnosti se o jeho problémy syn Jiří, který žije v Praze,⁵ a stejně tak i druhý syn, který žije v USA, nezajímali.

Prvorozený syn Eduard Brabec (nar. 1908), označovaný v dokumentu kódem Kolář, zůstal v Sovětském svazu, vyučil se zámečnickem a posléze získal místo řidiče na zastupitelském úřadě Republiky Polské v Moskvě. Po porážce a okupaci Polska na podzim 1939 převzala budovu říšskoněmecká diplomacie. Smluvní zaměstnanci, až na „Koláře“ a další dva kolegy, úřad opustili. Kolář si brzy získal oblibu svého představeného, nějakého hraběte,⁶ a po vypuknutí války se Sovětským Svazem (sic) s ním odešel do Německa. E. Brabec u něj dle npor. Marenčáka sloužil až do atentátu na Hitlera v červenci 1944. Jeho šéf byl také mezi spiklenci, byl odhalen a zastřelen. Zbytek války prožil E. Brabec v Mnichově, odkud se v blíže neupřesněnou dobu dostal do Spojených států. Jak se tam dostal, není známo a neví to ani jeho otec, stojí v materiálech Státní bezpečnosti. Po válce s ním z USA navázal písemné spojení.

Z korespondence vyplývalo, že se E. Brabec má v New Yorku velmi dobře, pracuje v továrně na televize a je finančně zabezpečen. Při vytěžování příslušníkem I. správy ministerstva vnitra dal jeho otec k dispozici dopisy z loňského roku. Obsahovaly jenom běžné konvenční věci. Rozhovor o sy-

Eduard Brabec alias Kolář

Foto: ABS

novi začínal jen velmi nerad, až na přímé otázky. Snad měl obavy, aby na něho nepadlo špatné světlo, že syn odešel s Němci. S přesvědčením v hlase však Josef Brabec tvrdil, že Eduard

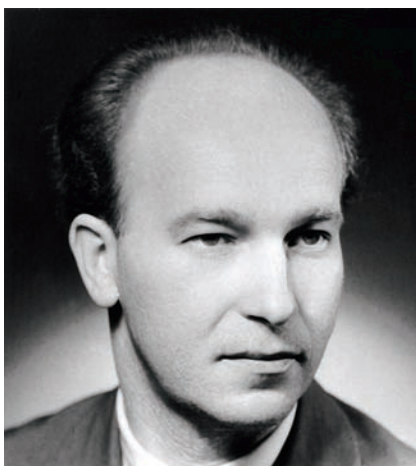
se jistě vrátí do ČSR, až se zde poměry trochu uklidní [...] Nyní že to má v USA lepší.⁷

Podle stručné informace předané sovětskou rozvědkou Eduard Brabec

5 Ing. Jiří Brabec byl zaměstnán v ČKD Stalingrad Praha. Je členem strany a podle sdělení otcova má hodně funkcí. Dělá překlady z ruštiny a je vždy při návštěvách sovětských odborníků jako tlumočník. Tamtéž. Memorandum, 10. 10. 1956.

6 Zjevně šlo o Friedricha Wernera von der Schulenburg (1875–1944), který byl v letech 1934–1941 říšskoněmeckým velvyslancem v SSSR. Popraven 12. 11. 1944 za účast na odboji proti Adolfu Hitlerovi. Srov. BLOCH, Michel: *Ribbentrop*. Praha 1994, s. 367.

7 ABS, f. S-SNB, reg. č. 20422. Memorandum, 10. 10. 1956.

Npor. Václav Marenčák alias Morávek
Foto: ABS

nejprve provozoval dílnu na opravu železářských výrobků a poté v roce 1929 nastoupil na polské velvyslanectví jako řidič. Ke spolupráci měl být sovětskými bezpečnostními orgány - pravděpodobně 1. oddělením G. V. Golova operativního odboru Sjednocené státní politické správy (OGPU)⁸ - získán o dva roky později. *Podepsal slib o spolupráci. Přistoupil beze všeho k verbovce.* Příslušnému útvaru OGPU - od roku 1936 zjevně 3. kontrarozvědného odboru komisaře státní bezpečnosti 2. stupně L. G. Mironova hlavní správy státní bezpečnosti (GUGB) Lidového komisiariátu vnitřních záležitostí (NKVD)⁹ - předával zprávy o zaměstnancích polské ambasády i některých dalších cizincích žijících v Moskvě. *Jeho spolupráce byla hodnocena kladně. Měl ale morální závady.* Do roku 1938 mu sovětský režim umožňoval krátkodobé návštěvy příbuzných v Československé republice.

Po porážce Polska na podzim 1939 měl E. Brabec *podle pokynu* svého řídicího orgánu (ř. o.) z 3. kontrarozvěd-

Eduard Brabec - Poznátky o Maláruce:

nar. 1908 v Moskvě, České národnosti, do r. 1939 čs. státní příslušník, od r. 1939 si na pokyn obstaral německou státní příslušnost. Vzdělání středoškolské, povoláním šofér.

Otec: Josef Brabec, nar. 1879, čs. státní příslušník, do r. 1936 žil v SSSR, potom byl kvůli trestným činům vypovězen a odejel do ČSR do Prahy, kde žije doposud.

Matka: Brabcová Marfa Ivanovna, nar. 1886, stát. obč. SSSR, žádala si v r. 1947 o vystěhování z SSSR, což odůvodňovala těžkým postavením, v r. 1950 zemřela v Moskvě.

Manželka: Brabcová, rož. Komisarová Marie Ivanovna nar. 1907, není s manželem.

Brabec žil a pracoval v Moskvě do r. 1941. Do r. 1938 jezdil na krátkou dobu do zahraničí ke svým příbuzným. Před r. 1929 měl vlastní dílnu na opravu železářských výrobků a od r. 1929 pracoval jako řidič na polské ambasádě v Moskvě, Bydlel: Brjusovskij přeulok 6, č. bytu 7.

Ke spolupráci byl získán v r. 1931 sov. orgány. Podepsal slib o spolupráci. Přistoupil beze všeho k verbovce. Dával zprávy o pracovnících polské ambasády a o některých cizincích v Moskvě. Jeho spolupráce byla hodnocena kladně. Měl ale morální závady. V r. 1939 podle pokynu ř.o. vyměnil čs. pas za německý a dostal se do služeb německé ambasády v Moskvě. Od té doby dával vcelku dobré zprávy o zaměstnancích/německého voj. přidělence a o něm. ambasádě. Často zdůrazňoval svůj nepříznivý postoj k Němcům - žádal, aby mu bylo dáno sovětské občanství. Před vypuknutím války dával materiály o přípravě členů něm. ambasády k odjezdu z Moskvy, ničení dokumentů a pod. Dostal pokyn, aby odjel do Německa. Poslední schůzka s ním byla 22.6.41 ve 3 hod. ráno. Za jednu hodinu na to telefonicky sdělil ř.o., že dostal pokyn spěšně se dotavit na něm. ambasádu, protože vypukla válka. Bylo s ním smloueno následující heslo: Ř.O. Brabec, zdrastvujte. Privět Vam od fotografa Borisa Nikolajeviča! Po vyslechnutí hesla má Brabec plnit pokyny ř.o.

Brabec velmi žádal, aby jeho matka neměla nepřijemnosti, což mu bylo slíbeno. Pak odejel se svou manželkou přes Turecko do Německa. Je zjištěno, že po příjezdu do Berlína v r. 1941 pracoval nějakou dobu na MZV a pak byl vyslán v dispozici barona Kühnsberga, vedoucího Sonderkommando /vyhledávání různých důležitých archivních materiálů v okupovaném sov. území/ jako řidič a úředník kanceláře na území

Překlad informace sovětské rozvědky

Foto: ABS

8 JAKOVLEV, A. N: *Lubjanka. Organy VČK-OGPU-NKVD-NKGB-MVD-KGB, 1917-1991*. Moskva 2003, s. 51, 190.

9 Tamtéž, s. 64, 226.

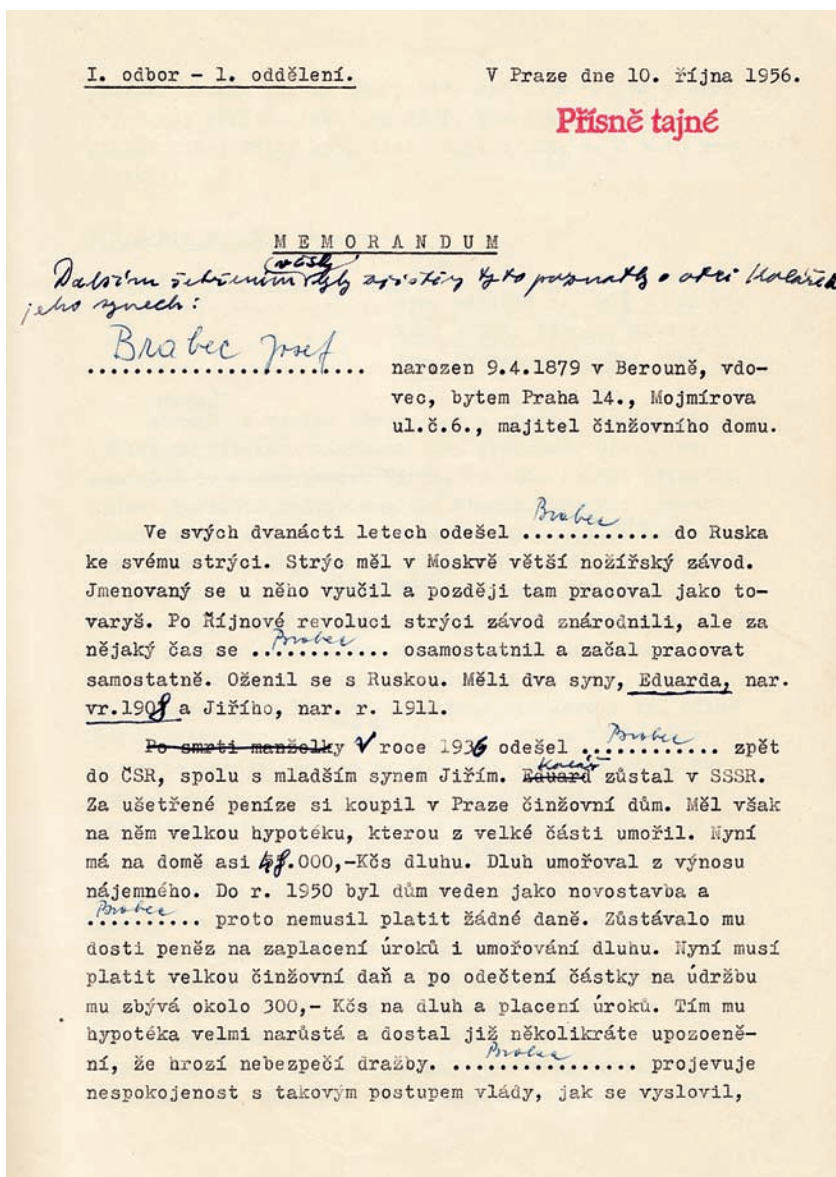

Mjr. Miroslav Nacvalač alias Kubeš

Foto: ABS

ného odboru GUGB T. N. Kornijenka¹⁰ vyměnit československý pas za pas německý, což mu umožnilo dostat se do služeb říšskoněmeckého zastupitelského úřadu. *Od té doby dával vcelku dobré zprávy o zaměstnancích úřadu německého voj. přidělence¹¹ a o něm. ambasádě. Často zdůrazňoval svůj nepříznivý postoj k Němcům - žádal, aby mu bylo dáno sovětské občanství. Před vypuknutím německo-sovětského konfliktu předával materiály o přípravě členů něm. ambasády k odjezdu z Moskvy, ničení dokumentů apod. Dostal pokyn, aby odjel do Německa.¹²*

Podle KGB s ním proběhla poslední agenturní schůzka ve tři hodiny ráno 22. června 1941. *Za jednu hodinu na to telefonicky sdělil ř. o., že dostal pokyn spěšně se dostavit na něm. ambasádu, protože vypukla válka. Příslušník II. správy Lidového komisariátu státní bezpečnosti (NKGB) s ním smluvil heslo pro budoucí kon-*

Memorandum o rodině Brabcových

Foto: ABS

takt: „Brabec, zdravujte. Privět vam od fotografa Borisa Nikolajeviča.“ Krátce po vypuknutí války se spolu

s německým diplomatickým personálem přes Turecko dostal do Třetí říše.

¹⁰ Tamtéž, s. 71, 226.

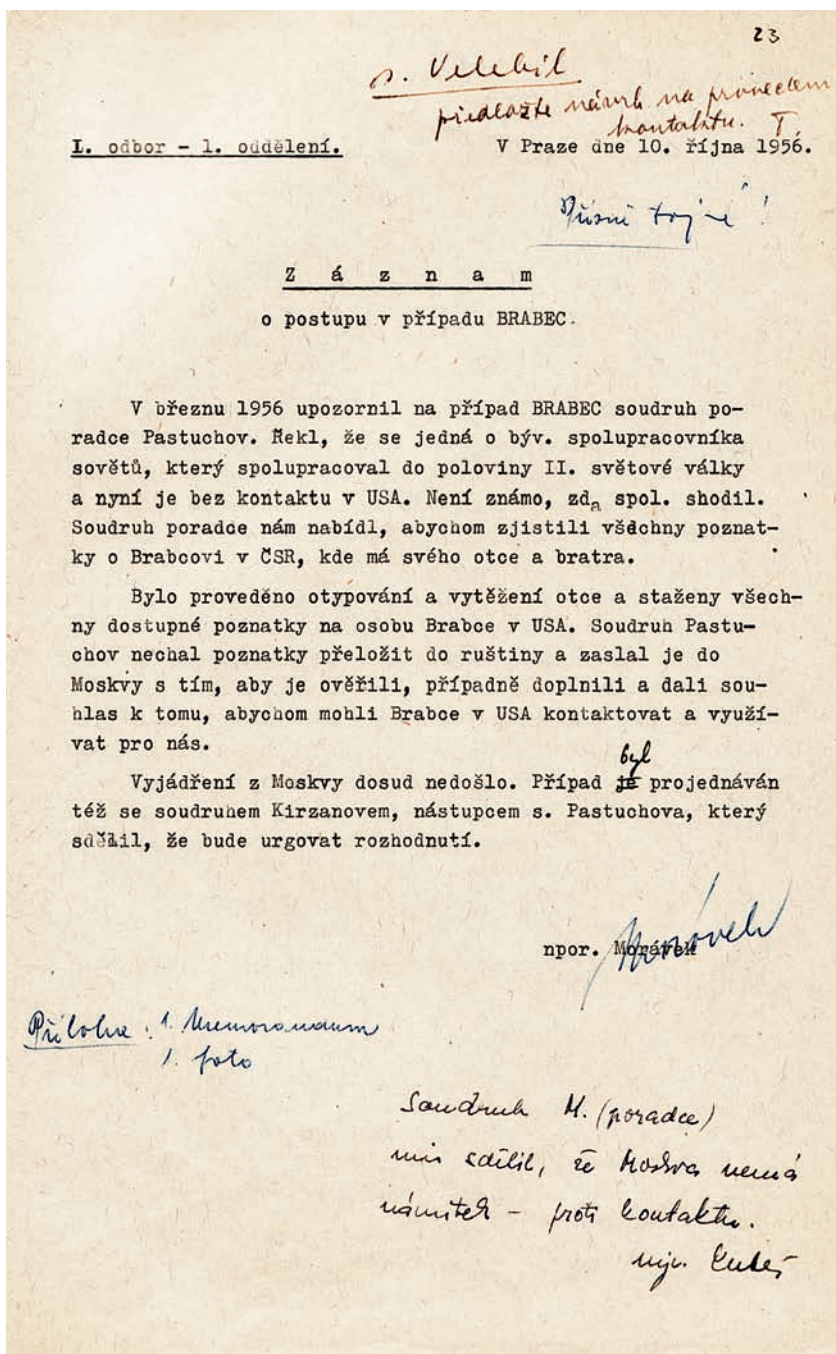
¹¹ Vojenským přidělcem byl gen. Ernst Köstring (nar. 1876). Více AUSKÝ, A. Stanislav: *Vojska generála Vlasova v Čechách*. Praha 1992, s. 286.

¹² K činnosti von der Schulenburga v těchto dnech stručně srov. BULLOCK, Alan: *Stalin a Hitler. Paralelní životopisy*. Plzeň 1995, s. 704-705. V obecnější rovině srov. HERWATH, Hans von: *Zwischen Hitler und Stalin. Erlebte Zeitgeschichte 1931 bis 1945*. Frankfurt a. M. - Berlin - Wien 1982; HILGER, Gustav: *Wir und der Kreml. Deutsch-sowjetische Beziehungen 1918-1941. Erinnerungen eines deutschen Diplomaten*, Frankfurt a. M. 1955.

Zpráva považovala za zjištěné, že E. Brabec po příjezdu do Berlína pracoval nějakou dobu na říšském ministerstvu zahraničních věcí (Auswärtiges Amt), odkud měl být dán k dispozici baronu Kühnsbergovi, veliteli zvláštní jednotky zřízené pro vyhledávání důležitých archivních materiálů na okupovaném území pobaltských zemí (okolí Tallinu a Rigy) i v leningradské oblasti. Je známo, že jeden z bývalých sovětských orgánů, který byl zajištěn Němci a věděl o B. jako o spolupracovníku, při výslechu mluvil o B. jako o spolupracovníkovi NKVD, avšak B. nebyl po tomto udání zajištěn. Koncem roku 1942 přeřadili E. Brabce jako úředníka do oddělení podřízeného von der Schulenburgovi, v jehož rámci měl absolvovat ústup do Generálního gouvornementu, přes Slezsko až do Durynska, kde prožil konec války.¹³

Náčelník I. odboru správy zahraničněpolitické rozvědky mjr. Miroslav Nacvalač neboli „Kubeš“ od poradce soudruha M. – zřejmě přímo hlavního poradce genmjr. Pavla N. Medveděva – konečně zjistil, že Moskva nemá námitek – proti kontaktu. Následně dostal starší referent 1. oddělení npor. Zdeněk Vrána – „Velebil“ – za úkol předložit návrh na provedení kontaktu.¹⁴

Někdy před 19. prosincem 1957, kdy příslušník I. správy ministerstva vnitřní v New Yorku poprvé kontaktoval E. Brabce, obdržela rezidentura pod vedením pplk. Milouše Vejvody – „Bartoše“ – kromě jeho adresy v Brooklynu tuto informaci: Nadále Kolář. Od června 1941 nebylo s Kolářem žádné spojení s naší strany (sic). Není jistota, zda svou spolupráci nevyzradil Němcům nebo Američanům, avšak není to pravděpodobné. Mezi poznatky nebylo uvedeno jeho aktuální postavení, pouze neurčitá informace o zaměstnání v továrně na televizory. Je možné, že jeho možnosti nebudou velké. Bude-li

Záznam o postupu v případě Brabec

Foto: ABS

13 ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 20422. Eduard Brabec – poznatky (Poznatky o Kolářovi).

14 Tamtéž. Záznam o postupu v případě Brabec, 10. 10. 1956.

70

Schvaluji:
náčelník odboru
v *Prage* dne *28/7/58* 1958

PŘÍSNĚ TAJNĚ!

Dožádání
(o zavedení, předání-neb uložení osobního svazku agenta, residenta a informátora).

v Prage Dne 28.7.58 1958

Já npor. Sucharda M., referent I. odboru I. správy MV,
funkce, hodnost, jméno operat. orgána KS-MV (správa, odbor, odd.)

dnešního dne jsem prohlédl materiály osoby B R A B E C Eduard
*) agenta, informátora, residenta, krycího jména K O L Á Ř
a
SHLEDAL JSEM
jde o bývalého spolupracovníka přátel, kterým byl opět předán *n. y.*
prádelnic

a proto

EVIDENCI

ZÁDÁM:

Osobní svazek čís. KOLÁŘ
(agenta, informátora, residenta, krycí jméno)
uložit na 10 let do archivu

Rídící orgán npor. Sucharda

Souhlasím náčelník oddělení _____
v Prage dne 28.7. 1958

*) Nehodící se, škrtněte!
325-57

Dokument o uložení svazku do archivu I. správy MV

Foto: ABS

Npor. Josef Svoboda alias Soukal

Foto: ABS

nisterstva zahraničních věcí týkající se jeho otce, kterému z důvodu velmi pomalého splácení hypotéky hrozí v Praze dražba domu. Ústřední národní výbor v Praze požádal o prověření všech finančních zdrojů ze zahraničí, jmenovitě, zda Kolář otce finančně nepodporuje pravidelnými finančními částkami. I. správa MV přepokládala, že npor. Svoboda bude ujištěn, že ho finančně nepodporuje. S. Soukal bude bedlivě pozorovat, jak ho Kolář přijme a jak se chová, a bude se snažit nalézt vhodný okamžik a prostředí k oslovení Koláře heslem: „...zdrastvujte. Privěť vam od fotografa Borisa Nikolajeviča.“ Poté si s ním měl smluvit konspirativní schůzku mimo bydliště. Nenaskytne-li se vhodná příležitost k oslovení Koláře heslem, navštíví Koláře ještě jednou s tím, že potřebuje písemné potvrzení o tom, že Kolář otce pravidelně finančně jakýmkoliv způsobem nepodporuje.

„Soukal“ měl na první řádné schůzce „Koláře“ podrobně „vytěžit“ k následujícím bodům:

Jeho činnost od června 1941 – kde, kdy a v jakých funkcích byl používán Němci, podrobně celé jeho osudy během války.

Zda a jak ho Němci vyslýchali, zda svou spoluprací nějakým způsobem nevyzradil.

Jak se dostal do USA, kdo mu k tomu pomohl, podrobně celou proceduru.

se však jevit kladně, může být prospěšný pro pomocnou agenturu.

Kontakt „Koláře“ měl z rozhodnutí centrály provést npor. Josef Svoboda

– „Soukal“. Řekne, že je z čs. vyslanectví a že přichází prověřit jednu maličkost. Podle zvolené legendy měla na zastupitelský úřad přijít žádost mi-

Čím se zaměstnával a co dělal během svého pobytu v USA.

Podrobně jeho nynější zaměstnání, možnosti, kdo a jak mu kdy pomohl.

Kdo mu k vycestování do USA dopomohl, měl-li nějaké těžkosti a proč.

Kdy získal US státní občanství, s čí pomocí.

Jeho rodinné a finanční poměry.

Byl-li v USA vyslýchán, kým a k čemu.

S kým se v USA stýká - jména, postavení, charakteristiky.

Jaké jsou jeho plány do budoucna.

Pražská centrála počítala i s variantou, že „Kolář“ již nebude na heslo reagovat. V tom případě mu s. Soukal naznačí několik fakt o jeho práci na polské a německé ambasádě a bude znovu významně heslo opakovat. Pokud by se „Kolář“ i poté stavěl odmítavě k dalšímu styku a spolupráci, měl rozvědčík vynaložit veškeré úsilí, aby ho přiměl k pokračování ve spolupráci, bude-li to marné, rozejde se s ním přátelsky, pouze ho požádá, aby o věci nikde nehovořil. Zprávu o kontaktu chtěla centrála obratem zaslat šifrou.¹⁵

Po několika schůzkách „Soukal“ 29. ledna 1958 předal kontakt novému zástupci náčelníka rezidentury legalizovanému v New Yorku ve funkci I. tajemníka čs. stálé mise při Organizaci spojených národů npor. Jaroslavu Rybáři - „Trnkovi“.¹⁶

Dne 11. února 1958 poskytla centrála sovětské I. hlavní správě KGB zprávu o kontaktu jejich býv. spolupracovníka Brabce. V průběhu vytěžování se na schůzce 1. února 1958 měly objevit dva rozpory - otázka jeho pasu a činnost v Sonderkomandu. Brabec vypovídal ochotně, bez rozpaků. Na německou ambasádu nastoupil s říšskoněmeckým pasem, ve kterém měl razítko „Protektorat Böhmen und Mähren“. Krátce před vypuknutím války chtěl jeden z německých diplomatů odeslat své auto do Německa a žádal Brabce, aby mu auto doprovázel. E. Brabec se prý dohodl s řídicím orgánem NKGB, že sovětské orgány budou vydání výjezdního víza zdržovat. Odevzdal svůj pas i manželky na sovětské MZV, kde mají být tyto pasy doposud. Když však odjížděl ze Sovětského svazu, vysta-

vily mu německé orgány přesné kopie obou původních pasů.

Zároveň E. Brabec prohlásil, že nikdy nepůsobil v Sonderkomandu u hraběte Kühnsberga. Kühnsberga dobře znal a věděl, že vede Sonderkomando, které se zabývalo sbíráním různých knih a materiálů v okupované části SSSR. Z vlastní iniciativy navštěvoval skladiště zabraných ruských publikací u ministerstva zahraničních věcí, kde si vybíral literaturu pro svou potřebu. Na sovětském území nikdy nebyl.

E. Brabec dále uvedl, že je zaměstnán v malé mechanické dílně situované na Jamaica Avenue v Brooklynu. Má obavy, že přijde o místo, protože firma má stále méně zakázek a v poslední době se stává, že třeba několik dní nejdou do práce. Od svého příjezdu do Spojených států amerických nebyl nikdy vyšetřován Federálním úřadem vyšetřování (FBI) ani neměl žádné potíže. Při získávání US občanství loni v lednu byl i se ženou předvolán, byly mu dány běžné otázky, jako zda neměl potíže s policií a zda není komunista. Potom byl vyzkoušen velmi povrchně z angličtiny a dostal občanství.

Přehled řídicích pracovníků I. správy MV po linii USA ke konci roku 1957

Funkce	Hodnost	Jméno	Krycí jméno
náčelník I. správy MV	plk.	Jaroslav Miller	
zástupce náčelníka	pplk.	Bohumír Molnár	Drábek
náčelník I. odboru	mjr.	Miroslav Navvalač	Kubeš
zástupce náčelníka	mjr.	Václav Louda	Linhart
zástupce náčelníka	npor.	Jiří Stejskal	Borecký
náčelník 1. oddělení	npor.	Jaroslav Rybář	Trnka
náčelník rezidentury New York	pplk.	Milouš Vejvoda	Bartoš

¹⁵ Tamtéž. Kolář - pokyny k provedení kontaktu.

¹⁶ Tamtéž. AS 4054 - vyhodnocení, kpt. Linek, 10. 3. 1967.

Brabcovy styky byly velmi omezené, neboť se z jazykových důvodů scházel v podstatě pouze s ruskými uprchlíky. Již v Mnichově se seznámil s emigrantem z předválečné Prahy, lékařem Dr. Morozovem. Při „vytěžování“ se zdráhal sdělit jeho jméno. *Morozov je nyní velmi stár, churav po operaci a v pensí.* Dalším jeho známým z Německa byl kreslič Alexander Pruglo. *Je mu kolem 50 let, v současné době je bez zaměstnání.* Jako třetího jmenoval kresliče kotlů pro parní elektrárny Anatolije Fedorovského, jehož manželka byla dcerou starého ruského emigranta. *Bydlí ve stejné ulici s Brabcem a často se navštěvují.*

Z politických emigrantů měl znát pouze dva „solidaristy“ (tj. stoupence sociálně laděného katolicismu) – asi padesátiletého Vladimíra Samarina, nového exulanta, který psal *do emigrant. plátku. Bydlí poblíže Brabce, Brabec se s ním seznámil na nějaké party a od té doby se pozdravují.* A pak asi o deset let staršího Georgije Ivanoviče Popova. *Seznámil se s ním na dovolené v ruském pensionku...*

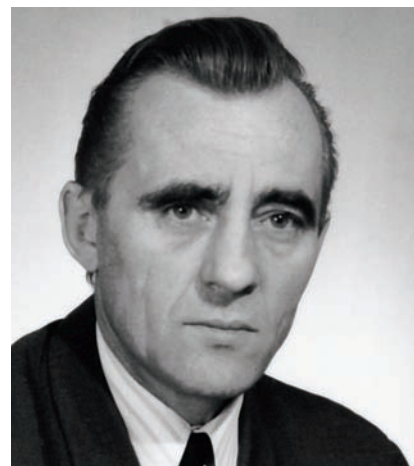
V neposlední řadě byla centrála sovětské rozvědky informována, že s E. Brabcem rezidentura v USA na kratší čas přerušila spojení. *Byly s ním stanoveny pevné schůzky, které začínají červnem s výjimkou července, kdy bude na dovolené.¹⁷*

Podle výpisu ze stanovených úkolů však rezidentura New York obdržela k případu „Kolář“ následující pokyn: *Trnka ať přeruší na příští schůzce vhodnou formou styk. Nejlépe tím, že sdělí Kolářovi, že odjíždí na delší dobu mimo USA a neví přesnou dobu návratu.* Pokyn podepsal náčelník I. odboru mjr. Václav Louda alias Linhart.¹⁸ Pravděpodobně již 23. května 1958 se nový

rezident mjr. Nacvalač alias Kubeš dotázal, zda má „Kolářovi“ zrušit i jeho docházení na pevné schůzky, anebo tyto schůzky ponechat.¹⁹ Centrála I. správy MV obratem nařídila pevné schůzky zrušit, *neboť v každém případě máme jeho adresu.²⁰* K poslední schůzce mělo dojít 5. června 1958.²¹

Dne 23. července 1958 navrhl referent npor. Miroslav Sucharda – „Svoboda“ – uložení svazku s krycím jménem „Kolář“ k osobě Eduarda Brabce do operativního archivu I. správy ministerstva vnitra na dobu deseti let. *Shledal jsem, že jde o bývalého spolupracovníka přátel, kterým byl opět předán v N. Y.* O pět dní později schválil dokument zástupce náčelníka I. odboru npor. Jiří Stejskal – „Borecký“.²²

Pravděpodobně až o osm let později bylo svazku přiděleno registrační, respektive archivní číslo (20422 AS – 4054). Kpt. Vojtěch Lasovský alias Linek z 15. odboru (mechanická evidence, archiv) I. správy MV po jeho prohlídce v březnu 1967 konstatoval, *že se jedná o mapu spolupracovníka Koláře, spolupracovníka přátel, se kterým pracovali až do roku 1941.* Vyslovil přesvědčení, že byl v New Yorku kontaktován *pravděpodobně na přání přátel, protože žádné materiály nenasvědčují tomu, že by byl rozpracováván z naší strany.* Z pokynu KGB byli v Československu prověřeni jeho sourozenci a rodiče. *Dále jsou ve svazku záznamy ze schůzky s ním v New Yorku. Záznam o předání přátelům ve svazku není, pouze poznámka na dožádání k uložení svazku do archivu, kde je uvedeno, že „jde o bývalého spolupracovníka přátel, který byl opět předán v New Yorku“.* Nakonec uvedl, že si ho *pravděpodobně přátelé nadále řídili sami.*

Mjr. Václav Louda alias Linhart

Foto:ABS

Kpt. Lasovský navrhl, aby byl svazek s materiály předán sovětské rozvědce. *Pokud by přátelé materiály nechtěli a že tyto mají, požadoval nechat svazek v evidenci. Ponech jen strany: 15-20, 21-23, 61-62, 64-65. Ostatní materiály skartuj.* Nadřízení pro jistotu také požadovali stanovisko představitelů VSB.

První zástupce náčelníka I. správy MV pplk. Jan Paclík alias Novák, zodpovědný za řízení politické rozvědky, na dokument poznamenal: *Informujte přátele – v případě nezájmu provést narohovaná opatření.²³*

Sovětský poradce evidentně neprojevilo o svazek zájem, a proto se zachoval až do dnešní doby. Může to naznačovat, že se I. hlavní správě KGB obnovení spolupráce s někdejším spolupracovníkem GUGB příliš nevyvedlo. Anebo ano? Vyhodnocení případu Brabec totiž s. poradce do 3. července 1968 zjevně nevrátil...

17 Tamtéž. Brabec Eduard (květen 1958).

18 Tamtéž. Výpis z úkolu rezidentuře NY.

19 Tamtéž. Šifra z New Yorku, vypsál npor. Sucharda, 23. 5. 1958.

20 Tamtéž. Šifra do New Yorku, vypsál npor. Sucharda, 24. 5. 1958.

21 Tamtéž. AS 4054 – vyhodnocení, kpt. Linek, 10. 3. 1967.

22 Tamtéž. Dožádání o uložení svazku, 23. 7. 1958.

23 Tamtéž. AS 4054 – vyhodnocení, kpt. Linek, 10. 3. 1967.